

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ ВОЛОДИМИРА ВЕРНАДСЬКОГО В
ОСВІТНЬО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПОЛТАВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА**

Гриньова М.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава

В умовах науково-технічного прогресу, у результаті антропогенних дій досить активно спостерігається зміна природного середовища. Це, в першу чергу, веде до порушення структури і функціонування природних систем, що може призвести до негативних соціальних, економічних та інших наслідків. Саме тому, коли надзвичайно загострилися глобальні проблеми сучасності, стають зрозумілі пророчі слова українського вченого Володимира Івановича Вернадського про те, що необхідно думати і діяти на планетарному рівні. Крім того, військова російська агресія проти України також унеобходнює принципово нове тлумачення як світоглядних цінностей, так і новітніх підходів мислення й діяння, які відповідають запропонованій академіком В.І. Вернадським ноосферній парадигмі.

Одним із перспективних шляхів формування особистості здобувачів вищої освіти, зокрема їх екологічної культури та свідомості, серед інших культурологічних і педагогічних цінностей, є впровадження в освітньо-виховне середовище вищого навчального закладу біосферно-ноосферної концепції В. Вернадського. Її системні положення можуть стати загальною основою нової педагогічної парадигми, побудованої на демократичних принципах цивілізованого суспільства, оскільки на сьогодні ідеї В.І. Вернадського про формування екологічної культури та відповідальності є найбільш актуальними. Особливу увагу в новій системі духовних цінностей В.І. Вернадський приділяв відповідальності людини за наслідки своєї діяльності, всієї людської цивілізації. Тому саме нині, як ніколи раніше, є досить цінними положення вчення про біосферно-ноосферний розвиток суспільства відомого українського науковця [2]. А, метою вивчення наукової спадщини В. Вернадського має стати глибоке усвідомлення його світоглядних ідей та імплементація інтелектуального надбання в освітньо-виховне середовище кожного навчального закладу України.

Учення академіка В.І. Вернадського про різносторонні взаємовідносини людини і природи є джерелом глибокого осмислення природничо-наукової картини світу [1]. На сучасному етапі розвитку суспільства ідеї українського науковця відіграють вагомий роль у формуванні природничо-наукового мислення студентської молоді вищих навчальних закладів.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка забезпечує вивчення природничих дисциплін на високому професійному рівні, максимально наближеному до актуальних новітніх досягнень науки і техніки, до яких безперечно, належать головні положення

вчення академіка В. Вернадського про біосферу та ноосферу. Адже, студентська молодь має усвідомити, що людина як біосоціальна істота, є складовою частиною біосфери, яка не може існувати в іншому середовищі, ніж в тому, що сформувалося впродовж довготривалої еволюції та внаслідок активної антропогенної діяльності. Тому, кожен повинен знати про негативну дію на фізичне, психічне, духовне і соціальне здоров'я людини змін природно-сформованих умов її існування [1].

Суспільство живе в особливий період, а саме, період поступового переходу в нову ноосферну епоху, характерною ознакою якої є визначальна роль духовності людини, планетарного ноосферного розуму, духовно-орієнтованих освіти і науки, як головних визначальних чинників суспільного прогресу. Важливою ознакою прийдешньої ноосферної епохи є такі поняття, як «ноосфера», «ноосферне суспільство», «ноосферна людина», «ноосферна освіта», «ноосферна свідомість», людина як космопланетарний феномен, які поступово входять у наше життя та науковий обіг. Через освіту, наукове дослідження проблем, пов'язаних із ноосферним майбутнім, у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка здійснюється поступова підготовка свідомості людей до майбутньої ноосферної епохи, зокрема виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі, представляє особливий інтерес для теорії і практики сучасної педагогіки та її подальшого розвитку. Адже, у наслідок багатьох причин сьогодення (негативний інформаційний простір, панування бездуховності у ЗМІ, пропаганда егоцентризму, насилля, низьких ідеалів та індивідуалістичних цінностей, особистісного самоствердження через матеріальне благополуччя і успішну кар'єру) спостерігається падіння духовно-морального рівня підростаючого покоління, що поступово може призвести до глибокої духовної кризи нашого суспільства.

До основних переваг ноосферної освіти можна віднести: її спрямованості на виховання космопланетарних світоглядних орієнтирів і духовно-моральних цінностей особистості; зміни свідомості сучасної людини зі споживацької, технократичної на духовну, а матеріалістичного світогляду на ноосферний, космопланетарний. Основним принципом ноосферної освіти є: принцип природовідповідності або біоадекватності, який базується на гармонійному залученні до процесу пізнання дискурсивно-логічного та духовно-інтуїтивного мислення особистості. Досягнення цих принципів можливе засобом організації навчально-виховного процесу який базується на усвідомленні особистістю суб'єкт-суспільної взаємодії в результаті чого набуваються вищі життєві цінності та формуються індивідуально-психологічні якості.

Виховання духовності студентської молоді Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка здійснюється у контексті ноосферної освіти. В першу чергу, воно спрямоване на формування в особистості здобувача вищої освіти таких якостей:

- усвідомлення взаємозв'язку людини та еволюції людства з космосом, виховання космопланетарного світовідчуття і світосприйняття;

- соціально-планетарно-космічної відповідальності за стан біосфери і ноосфери, за розвиток земної цивілізації як складової космопланетарного світу;
- підготовку до свідомої гармонізуючої діяльності на планеті.

Таким чином, навчально-виховний процес для молодого покоління необхідно будувати на принципах ноосферного виховання. Після вивчення освітніх компонентів, у першу чергу, природничого спрямування здобувачі вищої освіти цілком усвідомлюють вагомість та цінність вчення В.І. Вернадського про біосферу та ноосферу.

Список літератури:

1. Гриньова, М. В. (2017). Вчення про ноосферу В. І. Вернадського – основа сучасного природознавства. Імідж сучасного педагога, (3/1(172);48–54.
2. Панасенко Т. В. (2009). Упровадження ідей В. І. Вернадського в навчально-виховний процес викладання курсу «Біосферологія». Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки, (6); 68-71.
3. Коршук Т.П., Палагеча Р.М. Магнолії (*Magnolia L.*). ВПЦ «Київський університет», 2007. 208 с.
4. Стежинами заповідних парків Полтавщини. Екскурс в історію та сьогодення. / За ред. О. М. Байрак. – Полтава «Верстка», 2009. 164 с.

ПЛЕКАЄМО ЕКЗОТИЧНІ РОСЛИНИ В КОЛЕКЦІЇ ДЕНДРОФЛОРИ КРИВОРУДСЬКОГО ДЕНДРОПАРКУ

Бабарика В. Г.

КУ ПЗФ дендрологічний парк загальнодержавного значення
«Криворудський» Полтавської обласної ради

Зараз переживаємо складні часи, але ми повинні дбати про довкілля. Намагаємося зберегти і примножити цінну колекцію дендрофлори Криворудського дендропарку. Інтродуковані рослини за анотованим списком становлять 85% колекції. Саме вони найбільше цікавлять відвідувачів і надають їм естетичне задоволення. Ці рослини завезені з різних країн і континентів. У багатьох з них зовсім інші природні і кліматичні умови. Вирощувати екзотичні рослини досить складно. Поставили перед собою запитання. Досліджуємо. Які біоекологічні особливості вони мають? Чому так мало екзотичних рослин можна зустріти в екологічних об'єктах? Головне запитання – як екзоти почувають себе у наших кліматичних умовах та як виростити екзот?

Засновник і розбудовник Криворудського дендропарку Лопата Сергій Маркович неодноразово ставив перед собою такі завдання і виконував їх. Саме тому зростає вже 60 років *Magnolia Kobus*, яка офіційно визнана найпершою магнолією, посадженою на Полтавщині. Навіть науковці вважають це справжнім дивом. Кілька насінин магнолії надіслали Сергію Марковичу з Прибалтики. Нам відомо, що підсохше насіння магнолії дає схожість лише 5%. Одна магнолія виростає і зацвіла на 17 рік. Чому Сергій